

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з впорядкуванням діяльності у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень та у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань (реєстр. № 2803 від 24 січня 2020 року)

Комітет з питань правової політики на своєму засіданні 19 лютого 2020 року (протокол № 21) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з впорядкуванням діяльності у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень та у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань (реєстр. № 2803 від 24 січня 2020 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 18 жовтня 2019 року № 36399/0/1-19, абзацу восьмого статті 1 Указу Президента України від 22 липня 2019 року № 542/2019 «Про заходи щодо протидії рейдерству», підпункту «а» пункту 2 статті 1 Указу Президента України від 08 листопада 2019 року № 837, доручення Прем'єр-міністра України від 18 листопада 2019 року № 40306/2/1-19.

Для досягнення мети пропонується внесення змін до законів України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень”, “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань” та “Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю”, згідно яких суб'єктами державної реєстрації прав та юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців, громадських формувань визначено: Міністерство юстиції України; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері релігії, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські

державні адміністрації; виконавчі органи сільських, селищних та міських рад; державні реєстратори; технічний адміністратор Державного реєстру прав та Єдиного державного реєстру, які зокрема проводитимуть державну реєстрацію на підставі судових рішень в електронній формі щодо проведення державної реєстрації, зміни відомостей, заборони вчинення реєстраційних дій в Державному реєстрі прав, Єдиному державному реєстрі, заборони вчинення реєстраційних дій. Крім того, закріплюється принцип екстериторіальності державної реєстрації щодо нерухомості, розташованої в межах Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей чи суб'єкта, місцезнаходженням якого є тимчасово окупована територія у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, запроваджується виключно судового порядку оскарження рішень, дій або бездіяльності державних реєстраторів, суб'єктів державної реєстрації у сферах державної реєстрації прав та юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань тощо.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

Україна є демократичною, правовою державою, в якій людина визнається найвищою соціальною цінністю, а її права і свободи та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (статті 1, 3 Конституції України).

Зважаючи на важливість фундаментальних засад конституційного ладу в Конституції України передбачено систему гарантій щодо забезпечення функціонування інституту права власності.

В Конституції України зазначено, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки; усі суб'єкти права власності рівні перед законом (частина четверта статті 13).

Основний Закон України закріпив за кожним право на власність (частина друга статті 14, стаття 41) і право на підприємницьку діяльність (стаття 42). Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується (частина перша статті 43).

Відповідно до Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу, а закони та інші нормативно-правові акти повинні відповідати їй (частини перша, друга статті 8).

У підпункті 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002 Конституційний Суд України зазначив, що Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання

певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі України положення.

Правовий режим власності та правові засади і гарантії підприємництва визначаються виключно законами України (пункти 7, 8 частини першої статті 92 Конституції України).

Конституційний Суд України в Рішенні від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004 зазначив, що забезпечення прав і свобод потребує законодавчого закріплення механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (абзац четвертий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини).

Право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації; порядок проведення державної реєстрації прав на нерухомість та підстави відмови в ній встановлюються законом (частини перша, четверта статті 182 Цивільного кодексу України). Якщо право власності на нерухоме майно відповідно до закону підлягає державній реєстрації, право власності виникає з моменту державної реєстрації (частина друга статті 331 Цивільного кодексу України); права на нерухоме майно, які підлягають державній реєстрації, виникають з дня такої реєстрації відповідно до закону (частини четверта статті 334 Цивільного кодексу України); право власності на земельну ділянку, а також право постійного користування та право оренди земельної ділянки виникають з моменту державної реєстрації цих прав; право власності, користування земельною ділянкою оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (статті 125, 126 Земельного кодексу України).

Відповідно до частини другої статті 50 Цивільного кодексу України фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом.

Згідно із частиною першою статті 80 та частинами першою та четвертою статті 89 Цивільного кодексу України юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку; юридична особа підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому законом. Дані державної реєстрації включаються до єдиного державного реєстру, відкритого для загального ознайомлення.

До єдиного державного реєстру вносяться відомості про організаційно-правову форму юридичної особи, її найменування, місцезнаходження, органи управління, філії та представництва, мету установи, а також інші відомості, встановлені законом.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з впорядкуванням діяльності у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх

обтяжень та у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань (реєстр. № 2803 від 24 січня 2020 року), поданий Кабінетом Міністрів України, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

 А.Є. КОСТИН